

Hestekontrollens udførelse - Vejledning til distancedyrlæger i Danmark

Udarbejdet på Distanceudvalget's dyrlægesamling 2015 for at sikre kvalitet og ensartethed i kontrollen

Generelt:

- Tidsforbrug: Ca. 3 minutter pr. kontrol.
- Tid til præsentation: Tiden fra ankomst til puls: Max. 20 min. Hvis puls er over max. grænse ved præsentation, er der mulighed for endnu en præsentation inden for 20 min. efter ankomst (gælder alene ved kontroller undervejs - Vetgate).

1. PULS:

Dyrlægen skal i alle kontroller lytte til hjertet.

- Puls 1: Pulsen er under max. pulsgrænse ved første pulskontrol inden for 20 min.
- Puls 2: Anden puls inden for 20 min (hvis Puls 1 var over max. pulsværdi).
- Der anvendes stetoskop og/eller elektronisk puls registrering til første registrering af pulsen, såfremt det elektroniske udstyr er officielt (ved anvendelse af elektronisk udstyr, følges instruktionen for udstyret). Er pulsen for høj skiftes udstyr eller pulsen tages med stetoskop som beskrevet nedenfor (ved anvendelse af stetoskop, skal der altid bruges et stopur).
- Ved den anden registrering af pulsen - ved Ridgway undersøgelsen - skal der anvendes stetoskop.
- Heste der ved hestekontroller undervejs har en puls lig med eller over 56 efter 15 minutter, **skal** reeksamineres.
- Når 1. pulsslag høres startes stopuret, og det første pulsslag tælles som 0. Der tælles i mindst 15 sekunder. Ved 15 eller færre slag på 15 sekunder, ganges det talte antal pulsslag med 4 = pulsværdi. Ved mere end 15 slag på 15 sekunder tælles der i 30 sekunder. Ved 30 eller færre slag på 30 sekunder, ganges det talte antal pulsslag med 2 = pulsværdi. Ved mere end 30 slag på 30 sekunder tælles der i 60 sekunder, det talte antal pulsslag = pulsværdi.
- Ridgway Test (hjertere-generationstest) **skal** anvendes ved alle hestekontroller undervejs, samt ved den afsluttende hestekontrol.

2. RESPIRATION:

- A: Normal respirations frekvens i relation til pulsværdi, normal thoraco-abdominal respiration.
- B: Respiration synkron med puls eller lettere forøget respirations frekvens og/eller lettere besværet abdominal vejtrækning.
- C: Betydelig forøget respirations frekvens, besværet abdominal vejtrækning og betydelig udspilede næsebor.

Ved B i Respiration ved hestekontroller undervejs, **bør** hesten reeksamineres.

3. DEHYDRERING:

Hudfoldstest: Træk hudfold op ud for skulderleddet og hold den i 3- 5 sekunder. Tiden det tager for hudfolden at rette sig ud registreres;

1: Normal på mindre end eller lig 1 sekund.

- 2: Normal inden for 1- 3 sekunder
- 3: Normal efter 3 sekunder eller mere.

Ved 2 i Dehydrering, og B/2 i en anden metabolisk parameter ved hestekontroller undervejs, **bør** hesten reeksamineres.

4. SLIMHINDER:

Øjets og mundens slimhinder;

- A: Normal farve og fugtighed.
- B: Let ændring af farve og/eller fugtighed.
- C: Betydelig ændring af farve og/eller fugtighed.

Ved B i Slimhinder og B/2 i en anden metabolisk parameter ved hestekontroller undervejs, **bør** hesten reeksamineres.

5. KAPILLÆRFYLDNING:

Der klemmes på tandkødet i 3-5 sekunder. Tiden det tager for tandkødet at få normal farve registreres;

- 1: Mindre end 2 sekunder.
- 2: 2- 3 sekunder.
- 3: Mere end 3 sekunder.

Ved 2 i Kapillærfyldning og B/2 i en anden metabolisk parameter ved hestekontroller undervejs, **bør** hesten reeksamineres. Vurderingen af kapillærfyldning kan med fordel suppleres af en staseprøve af vena jugularis.

6. TARM LYDE (peristaltik):

Der lyttes som udgangspunkt i venstre flanke;

- A: Normal tydelige tarmlyde (peristaltik).
- B: Nedsat tarmlyde (peristaltik).
- C: Total fravær af tarmlyde (peristaltik - nedsat/forandret), ved auskultation i begge flanker - højt og lavt - i mindst 2 minutter.

Ved B i Tarmlyde (peristaltik) og B/2 i en anden metabolisk parameter, ved hestekontroller undervejs, **bør** hesten reeksamineres. Ved reeksamination pga. tarmlyde (peristaltik), skal hesten auskulteres i begge flanker - højt og lavt - i mindst 2 minutter.

7. ØMHED:

Inspektion og palpation af sadel-/gjordleje, kryds, lår muskler, ben (lemmer) og hove;

- A: Ingen ømhed.
- B: Kun mindre trykømheden, hårløse partier og lignende.
- C: Ømhed der medfører en betydelig risiko for smerte, ridtet skal afsluttes.

Ved B i Ømhed, som kan have betydning for hesten, **skal** hesten ved hestekontroller undervejs reeksamineres. Ved B i Ømhed og B/2 i en anden metabolisk parameter/bevægelse, ved hestekontroller undervejs, **bør** hesten reeksamineres.

8. SÅR/HÆVELSER:

Inspektion og evt. palpation af hele hesten, specielt mundvige, sadel- /gjordleje, ben (lemmer) og hove:

- A: Ingen sår og hævelser.
- B: Mindre overfladiske ikke blødende, let ømme sår og hævelse.
- C: Blod, ømme og smertefulde sår og/eller hævelser og andre sår, som kan have betydning for hesten.

Ved B i Sår/Hævelser som kan have betydning for hesten, **skal** hesten ved hestekontroller undervejs, reeksamineres. Ved B i Sår/Hævelser og B/2 i en anden metabolisk parameter/bevægelse, ved hestekontroller undervejs, **bør** hesten reeksamineres.

9. BEVÆGELSE:

Hesten skal mønstres i trav frem og tilbage på en 30- 40 m. lang, afmærket, plan og egnet (hvis muligt fast underlag) mønstringsbane;

- A: Hesten har normal bevægelses mønster.
- B: Hesten ikke halt - men bevægelsesmønster ikke normal.
- C: Hesten halt.

Ved B i Bevægelse ved den indledende hestekontrol skal/kan hesten reeksamineres tidligst 20 min efter første kontrol (eller når det efter 20 min passer ind i den igangværende indledende hestekontrol). Rytteren må gerne opvarme hesten. Ved B i Bevægelse i hestekontroller, som kan have betydning, **skal** hesten reeksaminere. Ved B i Bevægelse og B/2 en anden metabolisk parameter/bevægelse, ved hestekontroller undervejs, **bør** hesten reeksamineres.

10. OPLAGTHED:

- A: Normal.
- B: Træt.
- C: Meget træt.

REEKSAMINATION:

- Minimums pause: 40 min, for at give mulighed for at der kan udføres en reeksamination og hesten får den fornødne pause.
- Reeksamination er en ekstra kontrol som dyrlægen i tvivlstilfælde kan forlange, for på bedst mulig måde at sikre hestes velfærd. Forlanger dyrlægen reeksamination, lader denne i første omgang tvivlen komme rytteren til gode.
- Hesten præsenteres til reeksamination tidligst 10 minutter før etapestart.

I MA og højere klasser, **skal** der stilles krav om tvungen reeksamination i sidste hestekontrol før mål. Pausen bør i propositionerne være sat til minimum 50 min.

REEKSAMINATION VED INDLEDENDE HESTEKONTROL:

Ved den indledende hestekontrol kan heste med unormal hjertelyd, eller heste med unormalt bevægelsesmønster (B) forlanges fremstillet til reeksamination, efter opvarmning, tidligst 20 minutter efter første undersøgelse, (eller når det efter 20 min passer ind i den indledende undersøgelse). Hesten må gerne varmes op.

REEKSAMINATION VED HESTEKONTROLLER UNDERVEJS:

Ved dyrlægekонтроller undervejs kan heste forlanges til reeksamination hvis:

- Heste der ved hestekontrol undervejs, har en puls over 56 efter 15 minutter (ved reeksaminationen bør/skal pulsværdien være faldet i forhold til den pulsværdi der udløste reeksaminationen).
- Hvis dette er betinget af dyrlægekortets værdier, eller dyrlægen skønner det nødvendigt.

Hvis dyrlægen efter reeksamination af hesten, stadig er i tvivl om det er forsvarligt at lade heste forblive i ridtet, skal dyrlægen altid lade tvivlen komme hesten til gode, og udelukke hesten fra videre deltagelse i ridtet.